

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 171/2022 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen kriisinkestävyydestä ja nuorten aikuisten kulttuurituesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Eveliina Heinäluoman / sd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 171/2022 vp:

Miten hallitus ottaa kulttuurin mahdollisuudet huomioon kriisinkestävyudessa ja tulisiko Suomessa ottaa käyttöön kulttuuripassin kaltainen etu nuorille aikuisille?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Taide ja kulttuuri ovat yhteiskunnan ehtymätön voimavara, myös kriisien aikana. Ne auttavat yksilöä ja yhteisöjä ymmärtämään historiaa ja tätä päivää sekä vahvistavat yhteisöllisyyttä ja luovat voimaantumisen tunteen. Taidelaitosten, museoiden, kirjastojen, orkestereiden, teattereiden, taiteen perusopetuksen ja lastenkulttuurikeskusten toiminta tukee kulttuuri-identiteetin rakentumista, tiedollisten oikeuksien toteutumista, henkisen hyvinvoinnin säilyttämistä ja osallisuutta yhteiskuntaan. Taide-, kulttuuri- ja mediakasvatuksella edistetään kriittistä ajattelua, medialukutaitoa ja aktiivista kansalaisuutta.

Taide ja kulttuuri tarjoavat keinot käsitellä ja ratkaista hankaliakin yhteiskunnan ja yksilötason haasteita. Nuorille suunnattu taide- ja kulttuurikasvatus vaalii heidän luovuuttaan, uskoa hyvään ja uskoa itseensä. Kulttuurikompetenssitutkimusten tulokset osoittavat, että nuoren hyvinvointi ja ote omasta elämästä vahvistuivat taideosallistumisen myötä. Vaikutukset näkyivät myös nuorten suhtautumisessa toisiin ihmisiin, kiinnostuksessa yhteiskunnallisiin aiheisiin ja vastuullisuudessa.

Taide- ja kulttuuriosallistuminen sekä kulttuuriperintö ovat keskeinen osa kriisinkestävyyttä ja resilienssiä, sillä ne vahvistavat henkisiä valmiuksia. Valtioneuvoston periaatepäätöksessä Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaksi (2017) henkinen kriisinkestävyys on mainittu yhtenä yhteiskunnan toimivuuden kannalta välttämättömänä, kaikissa tilanteissa ylläpidettävänä toimintona. Opetus- ja kulttuuriministeriön tehtävä henkisessä kriisinkestävyudessa on kulttuuripalvelujen ylläpitäminen ja kulttuuriomaisuuden suojeleminen, hengellisen toiminnan

edellytysten turvaaminen sekä nuorisotyön ja -toiminnan sekä liikunnan kansalaistoiminnan ylläpitäminen.

Maamme lastenkulttuuritoiminnan lähtökohtana on YK:n lapsen oikeuksien sopimus ja kohderyhmänä 0–17-vuotiaat lapset. Tämän ikäryhmän sisällä on erityistä huomiota kiinnitetty viime vuosina yli 10-vuotiaisiin lapsiin esimerkiksi tukemalla heille suunnattuja kulttuuritapahtumia, Taidetestaajat-toimintaa ja lukuisia hankkeita sekä 7–16-vuotiaiden lasten harrastamiseen Harrastamisen Suomen mallin kautta. 18 vuotta täyttäneet, nuoret aikuiset kuuluvat taide- ja kulttuuripolitiikan suureen kohderyhmään eikä heihin ole kohdistettu erityisiä kulttuuritoimia.

Tähän asiaan on kuitenkin havahduttu. Euroopan unionin nuoriso-orkesterin Helsingin vierailun yhteydessä järjestettiin keskustelutilaisuus nuorille musiikin ja tanssin alan 18–26-vuotiaille ammattilaisille huhtikuun 2022 alussa Musiikkitalossa. Osallistujat olivat orkesterin lisäksi Sibelius-Akatemiasta ja Kansallisbaletista ja kansalaisuuksiltaan kaikista EU-maista. Tilaisuudessa nuoret keskustelivat työllistymisestä, taiteellisen uran luomisesta, tukijärjestelmien vastaamisesta heidän tarpeisiinsa ja sosiaalisesta vastuullisuudesta. Nuorten näkemyksiä kuulemassa olivat apurahasäätiöiden, Euroopan unionin, EU:n puheenjohtajamaa Ranskan, korkeakoulujen, Opetushallituksen, tanssin ja musiikin alan toimijoiden sekä opetus- ja kulttuuriministeriön edustajat.

Tilaisuuden pääviesti oli nuorten innostus, aktiivisuus ja halu osallistua keskusteluun ja vaikuttamiseen tuoden esiin heidän kokemuksensa nuorina taiteilijoina Euroopassa. Tilaisuus osoitti, että kyseisellä ikäryhmällä on oma viestinsä, yhtenäisyys ja jaettu maailmankuva. Heidän innostus ja toiveikas tulevaisuuskuva – vaikka työllistyminen aloilla epävarmaa ja elämme synkkiä aikoja Euroopassa – oli erityisen myönteistä.

Eri EU-maiden toimet tukea 18-vuotta täyttäneiden kulttuuriosallistumista ja -kuluttamista ovat kiinnostavia. Suomen yläkoululaisille suunnatun Harrastuspassin valmistelussa tutkittiin tarkoin Ranskan kulttuuripassin toteutus. Harrastuspassiin on ladattuna etuja ja harrastuksia, kun Ranskan, Italian ja Espanjan passeissa on nuorilla käytössä tietty euromäärä kulttuuripalveluihin. Toki kohderyhmä on Suomessa nuorempi kuin edellä mainituissa maissa. Harrastuspassin tavoin toimivat myös muut vastaavanlaiset harrastamisen mobiilisovellutukset Suomessa, esimerkiksi nuorisopassit Porissa ja lähikunnissa.

Keskustelu nuorten aikuisten taide- ja kulttuuriosallistumisen tukemisen mahdollisuuksista on tärkeää. Siihen sisältyy olennaisena osana tämän ikäryhmän kuuleminen heidän toiveistaan. Kun nuoria kannustetaan ja heille annetaan mahdollisuuksia osallistua monia eri reittejä ja kaikissa ikävaiheissa taiteeseen ja kulttuuriin, se vahvistaa yhteiskunnan uudistumiskykyä ja hyvinvointia.

Helsingissä 25.4.2022

Tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen

VN/11139/2022-OKM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: